

О. А. Бартко

З-над хмар і з долин

«З-НАД ХМАР І З ДОЛИН» - літературно-художній альманах. Упорядкував і видав **М. Вороний** 1903 в Одесі. У листі до М. Коцюбинського від 13 липня 1901 та зверненні до укр. письменників М. Вороний виклав програму альманаху. Відверто виявивши симпатії «до новіших течій в літературах європейських», він зазнав гострої критики з боку громад. і літ. кіл за відхід від дійсності у сферу «чистого мистецтва». Найбільш толерантно висловив свою незгоду з декларов. М. Вороним програм. цілями І. Франко у поет. посланні «Миколі Вороному», яке разом із відповіддю «Іванові Франкові» опубл. в альманасі. М. Вороний спростував приписувану йому пропаганду гасла «мистецтва для мистецтва», наголошуючи на потребі осучаснення укр. літ-ри, бажанні не обмежувати сферу твор. свободи письменника. Виступаючи за розширення темат. меж літ-ри, за пошук нових тем і худож. засобів виразності, він закликав до модернізації укр. літ-ри. В альманасі вміщено поезії І. Франка («З буркутьських пісень», «Зів'яле листя»), Лесі Українки («Ритми»), Б. Грінченка, М. Вороного («Ікар», «До моря», «Ніч», «Євшан-зілля»), П. Карманського («Ой люлі, люлі, химерний смутку», «З записок самовбивця», «Суд»), Н. Кибальчич, О. Маковея, М. Чернявського, В. Самійленка, В. Щурата, П. Грабовського, М. Старицького, О. Романової, Л. Лопатинського, П. Панченка, М. Корчинського, А. Кримського («Сірійські згадки»); проз. твори О. Кобилянської («Мої лілії»), М. Коцюбинського («На камені»), Г. Хоткевича, М. Колцуняка («Молоді мученики»), Н. Кобринської («Відцвітає», «Руки»), І. Липи («Турки»), А. Крушельницького («Перед кладкою»), В. Кравченка, Є. Мандичевського, І. Нечуя-Левицького («Роковий український ярмарок»); нарис Є. Мандичевського; драм. твори Л. Старицької («Сапфо»), М. Старицького («Чарівний сон»). Альманах гостро критикував С. Єфремов, який у ст. «У пошуках нової краси» // «КС», 1902, кн. 10-12, звинуватив авторів збірника у сліпому наслідуванні зх.-європ. символізму й декадансу, які вважав неприйнятними для укр. літ-ри. Згодом виступив з осудом творів О.

Кобилянської, Н. Кобринської, В. Стефаніка, М. Яцківа, А. Крушельницького. Альманах вважав першим проявом декадентства в укр. літературі, а М. Вороного – одним з ідеологів декадансу. Критикував «кучеряву» назву збірника, неясність і туманність програми, типової для шукачів нової краси. У ст. «На мертвой точке» (1903; опубл. – «КС», 1905, кн. 5) піддав альманах прискіпливому й детал. аналізу, називаючи його виразно декадентським та маніфестом нового мистецтва. На захист укр. письменників-новаторів виступив І. Франко у ст. «Принципи і безпринципність» (1903), а також Леся Українка, Г. Хоткевич, К. Гриневичева та ін. Поява відозви М. Вороного та альманаху спричинили розгортання тривалої дискусії про шляхи й напрями розвитку укр. літ-ри, потребу особливої уваги до естет. вартості творів.

Рекомендована література

- 1. Українські літературні альманахи і збірники ХІХ – початку ХХ ст.: Бібліогр. покажч. К., 1967;**
- 2. Історія української літературної критики: Дожовтн. період. К., 1988.**

Бібліографічний опис:

З-над хмар і з долин / О. А. Бартко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-16371>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України

([докладніше](#)).